

TERROR IS ME

UNDERSVINGS-
MATERIALE
9. - 10. KLASSE
OG UNGDOMS-
UDDANNELSER

NYSKREVET FORESTILLING OM 20-ÅRET FOR
TERRORHANDLINGERNE 11. SEPTEMBER

ODENSE
TEATER

OT

INDHOLDS- FORTEGNELSE

1	Indledning	3
	Praktisk information om TERROR/IS/ME	3
2	Terror/is/me	4
3	Om Terror/is/me	5
4	Skjulte tentakler	6
5	Virkelighedens stemmer på scenen	8
6	Vokalensemblen IKI	9
7	Terror/is/me I danskfaget	10
8	Introduktion til terror/is/me	17
	Andre introductioner i denne sæson	17
9	Skab din egen monolog baseret på interview	18
	En monolog	18
10	Virkelighedsteater - virkelig fiktion?	20
	Tre små eksempler på dokumentarteater	21
11	Skoler og ungdoms- uddannelser i Odense Teater	23
	Undervisningsmaterialer	23
	Mød en skuespiller	23
	Introduktioner	23
	Rundvisninger	23
	Transportrefusion	23

1 INDLEDNING

11. september 2021 er det 20 år siden at tvillingetårnene i New York sank sammen efter at være blevet ramt af to kaprede fly. Hvad ledte op til angrebet? Hvordan oplevede øjenvidner og beboere i New York angrebet? Og hvilke konsekvenser har angrebet haft for vores liv?

Det har iscenesætter Sargun Oshana sat sig for at undersøge sammen med holdet i denne politisk-poetiske forestilling, der blandt andet bygger på materiale indsamlet af dokumentarist Sigurd Hartkorn Plaetner. Lydkulissen til forestillingen leveres af vokalensemblet IKI, som sammen med skuespillerne skaber forestillingens billeder og tableauer.

Forestillingen er skabt med metoden devising. Det betyder at hele holdet er medskabere og at forestillingen skabes i løbet af prøveperioden og at der ikke arbejdes med et færdigt manuskript.

Dette undervisningsmateriale indeholder forskellige forløb og idéer til hvordan du kan bruge forestillingen i forskellige faglige sammenhænge: Dansk, drama og musik. Det er selvsagt også oplagt at arbejde med forestillingen i samfundsfag.

Der findes et væld af materiale om både 9/11 angrebet og om terror. I dette materiale har vi koncentreret os om at kvalificere arbejdet med forestillingen.

Hvis du har spørgsmål til forestillingen eller mangler noget til din undervisning er du altid velkommen til at kontakte os.

God fornøjelse med Terror/Is/Me

PRAKTISK INFORMATION OM TERROR/IS/ME

11. SEP. – 1. OKT. / Skolepris mandag, tirsdag og onsdag

16. SEP. / Skoleforestilling kl. 12.00

SPILLESTED / Store Scene, Jernbanegade 21, 5000 Odense C

MÅLGRUPPE / 9. – 10. klasse og ungdomsuddannelser

FAG / Dansk, drama, engelsk, musik, samfundsfag

SPØRGSMÅL / Har du spørgsmål omkring forestillingen eller undervisningsmaterialet kan du kontakte skolekoordinator Michael Hagerup på mjh@odenseteater.dk eller på tlf. 93 39 20 11.

BILLETPRIS / 80 kr. aftenforestilling / 70 kr. skoleforestilling.

BESTIL BILLETTER / på www.odenseteater.dk/skoler Har du problemer med at booke dine billetter er du velkommen til at kontakte Billetten på odenseteater@billetten.dk

2

TERROR/IS/ME

ISCENESÆTTELSE OG KONCEPT

/ Sargun Oshana

KONCEPTUERENDE SCENOGRAF OG KOSTUMEDESIGNER

/ Karin Gille

BARSELSVIKAR FOR SCENOGRAF

/ Palle Steen Christensen

DOKUMENTARIST

/ Sigurd Hartkorn Plaetner

MUSIK

/ Vokalensemblet IKI

LYSDESIGN

/ Turpin Napoleon Djuurshus

LYDDESIGN

/ Kim Malmose Hansen

MEDVIRKENDE

/ Anders Gjellerup Koch

/ Louise Davidsen

/ Mikkel Bay Mortensen

/ Nicolai Jandorf

/ Hanne Hedelund

/ Lila Nobel

/ Haesam Jakir

3

OM TERROR/IS/ME

Nyskrevet forestilling om 20-året for terrorhandlingerne 11. september

"Vi er i krig, men vi ved ikke hvem, vi er i krig imod"
- tidligere CIA-direktør, James Woolsey

Kan du huske 11. september? De fleste husker præcist, hvor de var, og hvad de lavede, da de så tvillingetårnene i New York styrte i grus i 2001. På 20 års afstand kan vi se alle de konsekvenser, terrorangrebet fik - også langt ud over USA's grænser. Det angreb ændrede ikke blot USA's historie, men hele verdenshistorien.

Frygten for terrorismen er overalt. Den inficerer os alle. Terrorismen er med i alt lige fra samtalerne ved vores spiseborde til byplanlægning og regeringers beslutninger og internationale alliancer. Men hvad er egentlig terrorens væsen?

Hvordan bevarer vi vores menneskelighed i en verden, hvor det, der er terror for nogen, er frihedskamp for andre? Terror/is/me udstiller og undersøger alle vores fordomme og al vores frygt i en strøm af virkelige beretninger fra den skæbnesvangre dag. Som et terrorrekviem sætter forestillingen gang i vores sanser og følelser med musik, lyd, ord og krop.

Den prisbelønnede iscenesætter Sargun Oshana står bag forestillingen sammen med forfatter og podcastskaber Sigurd Hartkorn Plætnér, der har indfanget og nedfældet historien ud fra øjenvidneberetninger og interviews med danske og internationale nøglepersoner.

Forestillingens fortættede lydkulisse leveres af vokalensemblen IKI.

4

SKJULTE TENTAKLER

Det er instruktør Sargun Oshana, som har fundet på idéen om at skabe forestillingen Terror/is/me og det er også ham, der skal iscenesætte forestillingen på Odense Teaters Store Scene. Det er første gang Sargun Oshana skaber en forestilling på Odense Teater, men han er bestemt ikke noget ubeskrevet blad i teaterverdenen.

Sargun Oshana er en af sin generations mest talentfulde teaterinstruktører herhjemme. I 2018 modtog han Teaterkatten, inden han i 2019 modtog en Reumert som Årets Instruktør for forestillingen '4:48 Psychosis' på Aarhus Teater. Ved Årets Reumert 2020 modtog han sin anden Reumert som Årets Instruktør for 'denungewertherslidelser' på Aarhus Teater og Sort/Hvid.

Sargun Oshana kom til Danmark som flygtning fra Irak i 1992. Han blev uddannet som skuespiller fra Skuespillerskolen i Aarhus i 2012 og senere som instruktør fra Den Danske Scenekunstscole i København i 2016. Samme år debuterede han som instruktør på Grønnegårdsteatret med 'Den Lille Prins' og har siden instrueret mere end 20 forestillinger og 3 lydværker, bl.a. som husinstruktør på Aarhus Teaters eksperimenterende Studio-scene i perioden 2016-18.

For ham er historien om terrorangrebet 11. september 2001 skelsættende, og med forestillingen Terror/is/me vil han gerne dykke ned i angrebets mangfoldige indflydelse på mennesker og samfund over hele verden.

- Fjenden er ikke længere langskæggede hulemænd i grotter, men en usynlig civilklædt medborger, der kan dukke op ved siden af dig i metroen. Det interessante er, hvad denne utilregnelighed gør ved os som samfund og som individer, siger Sargun og fortsætter:

- Angrebet på tvillingetårnene i New York ændrede verden på én dag. De fleste husker tydeligt, hvor de var, og hvad de lavede, da angrebet fandt sted. Det var en dag, der slog skår i virkeligheden. Det var ikke bare et angreb mod USA, men mod hele den vestlige verden, og tilbage står billederne af de to ikoniske tårne, der symfonisk styrter i grus.

På mange måder markerede angrebet et uskyldstab ikke bare for USA men for hele den vestlige verden, fortæller Sargun Oshana:

- På det tidspunkt angrebet fandt sted, var USA indbegrebet af fremgang, vækst og uovervindelig. 2001 var en periode med en ubekymret popkulturel virkelighedsopfattelse a la Sex and the City, som fik en brat afslutning med angrebet og den efterfølgende kamp mod terror. Angrebet blev en slags uskyldstab. Vi gik fra at være uovervindelige millennium-mennesker til at være bløde mål.

Men Sargun Oshana er også interesseret i den forandring som et terrorangreb som 9/11 får sat i gang i helt almindelige mennesker.

- Angrebet skete mens jeg gik i gymnasiet og jeg mærkede en klar forandring i den måde, som jeg blev set på og talt til efter angrebet. Det var som om der voksede nogle usynlige tentakler ud mellem os, som umærkeligt, men sikkert forandrede noget. Jeg synes, jeg kunne genkende noget af følelsen, da vi pludselig stod midt i en pandemi for 1,5 år siden. Følelsen af ubehag, angst og et anarki, der meget hurtigt kan overtage i en ellers tryk og velkendt verden. Og han fortsætter:

- 11. september var et voldsomt terrorangreb, hvor omkring 3000 mennesker døde, og hertil kommer alle dem som døde af senfølger. Angrebet gav genlyd i medierne og måske var det den første begivenhed, som gik rigtig viralt. Den efterfølgende periode var præget af hårde politiske udmeldinger

om nultolerance og med-eller-imod os retorik. Fjendebilledet har været i konstant transformation siden fortæller Sargun Oshana:

- Den fjende, som blev identificeret i første omgang var Al Qaeda og Taleban i Afghanistan, men 10 år efter var fjendebilledet blevet mere udflydende, hvem var det egentlig vi skulle være bange for? Det kunne lige så godt være én blandt os selv. I dag er forestillingen om fjenden og mulige radikaliseringer skiftet, og vi fjendtliggør børn af terrorister i syriske flygtningelejre.

Men det er ikke kun selve angrebet og dets direkte konsekvenser, som er genstand for Sargun Oshanas nysgerrighed. For hvad er egentlig terrorisme, hvad er det for en strømning og hvordan påvirker det os individuelt? Hvad betyder terrorismen for vores virkelighed, for vores verdensopfattelse, vores måde at leve på? Det er nogle af disse komplekse spørgsmål, som forestillingen også beskæftiger sig med.

-Jeg er optaget af terrorismen som et væsen, som en usynlig fjende der hjemsøger os og har betydning for det liv, vi lever, og de valg vi tager. Måske kan vi også gøre vores syn på terrorismen mere nuanceret. Hvorfor opstår den? Hvad forstår vi ved terrorisme? Jeg tror, at forestillingen kommer til at åbne op for flere spørgsmål end den besvarer. Det vil sikkert være meget forskelligt, hvad publikum tager med sig fra forestillingen.

Forestillingen skabes sammen med skuespillerne i løbet af prøveperioden og det gør processen mere åben, fortæller Sargun Oshana:

- Fordi forestillingen bliver skabt i samarbejde med skuespillerne og interviewpersoner og ikke ud fra et færdigt manuskript, ved vi jo ikke helt, hvor vi ender. Selvfølgelig har vi en plan, og en vej vi vil gå. Vi har udviklet et scenografisk koncept, og har gjort os tanker om forestillingens tre dele: før, under og efter 11. september.

-Vi har kaldt forestillingen et rekviem, fordi forestillingen bliver sammensat af en masse forskellige stemmer og udsagn, som vi giver plads på scenen. Det bliver ikke konkret dramatik, skuespillerne kommer ikke til at have roller i traditionel forstand, men kommer mere til at fungere som

medier for de forskellige kilder: interviews med øjenvidner og nøglepersoner. Det er alt sammen materiale, som vores dokumentarist Sigurd Hartkorn Plaetner har samlet.

5

VIRKELIGHEDENS STEMMER PÅ SCENEN

Sigurd Hartkorn Plaetner er en dansk forfatter, formidler og podcastskaber. Han debuterede i 2012 med essaysamlingen 'Folk med begge ben på jorden hænger på træerne' og udgav i 2015 romanen 'Noget om Vitus' på Gyldendal. Sigurd Hartkorn Plaetner har desuden i flere år skrevet som fast freelancer for Politiken.

Sigurd Hartkorn Plaetner har, som forestillingens dokumentarist, samlet en tekstbank af interviews, der belyser 9/11 angrebet på forskellige måder. Sigurd Hartkorn Plaetner fortæller:

- Min opgave har været at samle forskellige historier og udlægninger af terrorangrebet. Jeg har blandt andet interviewet øjenvidner til angrebet og forskellige eksperter i terror og mediernes formidling af terror. Derefter er det op til Sargun Oshana og skuespillerne at finde ud af, hvilke historier og interviews, som skal være med i den endelige forestilling, siger Sigurd Hartkorn Plaetner.

Jagten på gode historier og vinkler til forestillingen har bragt Sigurd Hartkorn Plaetner langt omkring til vidt forskellige kilder:

- Der er for eksempel en tegner, der boede lige ved siden af Twin Towers, som fortæller hvordan han nærmest udviklede en hævnbesættelse i perioden efter angrebet. Vi har også talt med en kvinde, som når med den sidste metro ud fra Twin Towers, inden de styrter sammen, hvilket fører til en stor vending i hendes liv, fortæller han og fortsætter:

- Øjenvidneberetningerne har givet os nogle konkrete observationer, som kan være med til at gøre oplevelsen mere forståelig for os, som ikke var der. Om hvordan det ser ud helt konkret når en bygning eksploderer, hvor meget papir der kommer ud af sådan en eksploderet kontorbygning, lugten af brændt gummi, der hang i luften efter angrebet.

Nogle af kilderne beskriver også angrebet fra et større helikopterperspektiv:

- Jeg har interviewet forskellige eksperter om terrorbevægelserne i Afghanistan og den sammenhæng, de opstod ud af. Jeg har også talt med en forsker i etik omkring terrordækning, og om definitionen af terror, som der eksisterer meget forskellige udlægninger af. Så hvad er det overhovedet vi taler om, når vi taler om terror? Det er vi faktisk overhovedet ikke enige om, siger Sigurd Hartkorn Plaetner og tilføjer afslutningsvis:

- Vi vil gerne gøre forestillingen til en mosaik af stemmer. Vi vil gerne nuancere billedet og give publikum mulighed for at gøre sig sine egne tanker. Vi vil gerne undersøge og blive klogere på det her store, ufatteligt komplekse emne.

6

VOKALENSEMBLET IKI

Den anmelderroste og prisvindende vokalgruppe IKI består af fem kvinder fra Danmark, Norge og Finland. Sammen arbejder de med deres vokaler som bærende instrumenter og improvisation som kunstnerisk redskab. Ved brug af maskiner og pedaler manipulerer de deres egne stemmer live på scenen. Musikken opstår i et her-og-nu-øjeblik sammen med publikum og spænder over billedskabende lyd-collager til ulmende beats.

Med Terror/Is/Me er det første gang IKI medvirker i en teaterforestilling. IKI komponerer al musik til forestillingen og fungerer som en abstrakt og poetisk modpart til skuespillerne på scenen. IKI skaber med deres stemmer og elektroniske pedaler et lyd-design og live soundtrack til forestillingen. Her bruger de deres improvisationsteknikker som drivkraft, så forestillingens lydside varierer en smule fra aften til aften.

Hvis du vil læse og arbejde mere om IKI er der forskellige links her:

LMS (Levende Musik i Skolen)

Kort beskrivelse af IKI og et undervisningsmateriale (målgruppe udskoling)

<https://lms.dk/katalogvisning/?pid=8674>

Her er også en lille præsentationsvideo af IKI. Måltrettet til aldersgruppen 7.-10. klasse.

<https://vimeo.com/327261479>

IKI's YouTube kanal, hvor du kan finde musik- og livevideoer:

www.youtube.com/ikivocal

Tjek også IKI's hjemmeside

www.ikivocal.com

Følg IKI her

www.instagram.com/ikivocal

www.facebook.com/ikivocal

www.youtube.com/ikivocal

www.ikivocal.com

7

TERROR/IS/ME I DANSKFAGET

DEL 1 / før forestillingen

OPGAVE 1

INTRODUKTION

I har ganske sikkert alle sammen hørt om terrorangrebet i USA d. 11/9-2001 (ofte kaldet '9/11'). Men fordi I endnu ikke var født, og fordi det er ved at være en del år siden, starter vi ud med en kort opsummering af begivenhederne. Se videoen nedenfor, lavet af Illustreret Videnskab, der forklarer, hvad der skete d. 9/11-2001 [her](#)

- ✓ Snak efterfølgende med din sidemand om, hvad du har set, og hvilke følelser, der løb igennem dig, imens du så videoen.

OPGAVE 2

BUSHS TALE TIL NATIONEN

Senere på dagen d. 11/9-2001 udtaler Præsident George W. Bush sig i en tale til nationen ('Address to the nation'). Hør talen [her](#)

- ✓ Brug det retoriske pentagram (Ciceros pentagram) til at lave en analyse af kommunikationssituationen.
- ✓ Find herefter eksempler på de tre appellformer etos, patos og logos. Hvad dominerer – og hvorfor mon?

DEL 1 / før forestillingen

OPGAVE 3

TERROR I KUNST, FILM OG LITTERATUR

Terrorhandlinger er forfærdelige, og de fylder meget i verden og i manges bevidsthed i øjeblikket.

- / Hvilke film, serier, billeder, digte, noveller, romaner, teaterforestillinger mm har du set/ oplevet/hørt/læst, hvor terrorangrebet d. 11/9 spiller en central rolle?
- / Og i et lidt bredere perspektiv: Hvilke film, serier, billeder, digte, noveller, romaner, teaterforestillinger med mere har du set/oplevet/hørt/læst, hvor terror/terrorisme spiller en central rolle?
- / Til trods for, at der findes en del eksempler på kunst, der kredser om konkrete terrorhandlinger (For eksempel 9/11, massakren på Utøya i 2011, terrorangrebene i København og i Paris i 2015 m.fl.), fylder det langt mindre i mediebildet. I indlægget '[Terror i kunsten I](#)' forsøger skribent Torben Sangild at komme ind på, hvilke grunde, der kan være på spil.

OPGAVE 4

SKRIVEØVELSE

Læs Torben Sangilds indlæg '[Terror i kunsten I](#)' her, og lav derefter opgaven herunder:

- / Skriv en redegørelse for teksten 'Terror i kunsten I', hvor du inddrager centrale synspunkter og argumenter. Din besvarelse skal fylde ca. 1 side (pkt 12, linieafstand 1,5). Du skal inddrage centrale citater, og du skal, hvor det er muligt, bruge danskfaglige termer knyttet til sprog og argumentation.

DEL 1 / før forestillingen

OPGAVE 5

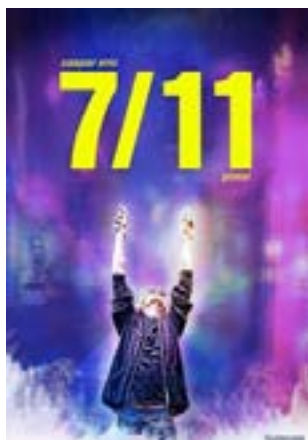
CASPAR ERIC OG CLAUDIA RANKLINE

Som allerede nævnt fylder terrorangrebet i USA d. 11/9-2001 i manges bevidsthed. Det kan blandt andet ses hos digterne Caspar Eric og den amerikanske forfatter Claudia Rankine.

I Caspar Erics debutdigtsamling '7/11' fra 2014 indgår digtet "jeg husker det sådan" og "[digt om 9/11]" er med i bogens ekstramateriale:

Læs digtene, og overvej, hvilken betydning terrorangrebet har i digterjagets univers.

Hvilke sproglige virkemidler bruger Eric i de to digte – og hvilken effekt har brugen af disse? Kom med konkrete eksempler og husk at bruge fagtermer.

Kig på digtsamlingens forside (det er Eric selv der er afbilledet) og titel – hvordan kan disse kobles til terrorangrebene d 11/9? Titlen på samlingen er ikke 9/11, og der er ikke et billede af tvillingetårnene på forsiden, så det handler ikke eksplicit om terrorangrebet, men hvorfor alligevel denne tydelige kobling?

Claudia Rankine udgav i 2004 digtet 'Don't Let Me Be Lonely' (2004) oversat til dansk i 2018 med titlen 'LAD MIG IKKE VÆRE ENSOM – ET AMERIKANSK LANGDIGT'. Bag på bogen står der blandt andet:

"Værket er en konfrontation med den vestlige kultur lige efter 9/11, gennemvædet af krig, systema-

tisk racerelateret vold, medicinforbrug, terror og et passiviserende fjernsyn der aldrig lader ingen alene"

Find bøgerne:

7/11

Caspar Eric, Forlaget Gyldendal, 2014

LAD MIG IKKE VÆRE ENSOM – ET AMERIKANSK LANGDIGT

Claudia Rankine, Forlaget Kronstork, 2018

Læs de to uddrag fra digtsamlingen.

- ✓ Lav en analyse og fortolkning (husk teksteksempler, der underbygger) af uddragene med fokus på:
 - ✓ Genren (hvorfor et digt? Og hvor adskiller uddragene sig fra genren)
 - ✓ Brugen af fakta – og fiktionskoder samt hvilken betydning det har, at begge dele optræder i digtene (særligt det første uddrag)
 - ✓ Sproglige karakteristika – hvilke sproglige virkemidler bruger Rankine og med hvilken betydning (tænk gerne i sproglige træk fra reportagegenren fx 'som selv at være til stede', beskrivelser, sansninger)
 - ✓ Hvilken betydning har terrorangrebene i dette digterjags univers?
- ✓ Sammenlign til sidst Rankines digte med Caspar Erics – hvilke forskelle og ligheder træder særligt tydeligt frem?

DEL 2 / efter forestillingen

OPGAVE 6

TERROR/IS/ME – OPLEVELSES'LÆSNING

Forsøg at svare på nedenstående spørgsmål med afsæt i, hvad du så og oplevede i teatret (Det undrede mig – uddyb dine svar med fordi/begrundelser og eksempler.....

- / Det var den stærkeste scene
- / Denne person sympatiserede jeg med
- / Jeg fik et chok da...
- / Det havde jeg ikke lige regnet med
- / Det var sørgeligt
- / De følelser fik jeg undervejs
- / Et rum jeg kunne se for mig
- / En betydningsfuld ting i stykket
- / Et sted og en person der er forbundet
- / Jeg fik lyst til at høre mere om...
- / Det rørte mig
- / Da jeg var færdig med at se stykket følte jeg
- / En relation der forandrede sig
- / De kontraster stod særligt tydeligt for mig
- / Pludselig forstod jeg
- / En fordom jeg fik udfordret
- / En person jeg har lyst til at tale med stykket om
- / Den replik gjorde indtryk
- / Jeg blev svimmel ved tanken om
- / En lyd jeg kunne høre for mig
- / Et billede jeg så for mig
- / Efter jeg har set stykket har jeg lyst til at

DEL 2 / efter forestillingen

OPGAVE 7

REFLEKSIONØVELSE – 'TERROR'

- ✓ Lav en mindmap over ordet terror. Din mindmap skal indeholde grene med stikord til:
 - ✓ Din egen følelse af terrorfrygt eller din egen følelse af trods/modstand mod terrorfrygt; det skal være følelser, som du tror andre mennesker også kan have haft eller har.
 - ✓ Sanseord, som du forbinder med terror. Sanseord er ord, som kan forbindes med syns-, høre-, lugte-, smags- og følesansen
 - ✓ Tekster, film, teaterstykker osv., som du kommer til at tænke på
- ✓ Find sammen 3 og 3 og præsenter jeres mindmaps for hinanden. Tilføj gerne nye ord til dit eget mindmap undervejs.
- ✓ Overvej i fællesskab i gruppen hvilke refleksioner, der kan vokse ud af ordene i jeres mindmap?

DEL 2 / efter forestillingen

OPGAVE 8

INDLEDNING TIL EN REFLEKTERENDE ARTIKEL

Når du skal skrive en reflekterende artikel, er det en god idé at starte ud med et personligt og fængende anslag. Vi skal nu arbejde med at omdanne jeres oplevelser af Terror/is/me til en velfungerende indledning. Det konkrete eksempel for alle er således forestillingen Terror/is/me.

Det overordnede emne for den reflekterende artikel er 'Reaktioner på terror' – I kan læse opgaveformuleringen på næste side.

MEN FØRST TIL INDLEDNINGSØVELSEN:

Hvad er det nu lige, man skal huske på, når man skriver en indledning til en reflekterende artikel:

- / Indled med et personligt og fængende anslag
- / Kæl for din åbningssætning – den må ikke favne for bredt og skal pege ind i emnet og den vinkel, du lægger på det i din artikel.
- / Væk emnet til live med et konkret og relevant eksempel.
- / Brug det konkrete eksempel (her forestillingen Terror/is/me) til at indkredse og formulere de centrale spørgsmål, der knytter sig til emnet
- / Skriv levende og personligt. Forsøg gerne at lege med ordene.
- / Vær dig selv i din sprogtone. Din læser skal tydeligt fornemme, at der er et tænkende og sansende jeg bag ordene.
- / Forsøg at bruge stilistiske og sproglige virkemidler hvor det giver mening, men uden at du overdriver. Du kan for eksempel bruge:
 - / Troper (metaforer, sammenligninger, personificeringer, besjælinger o.l.)
 - / Figurer (anaforer, triader, læserhenvendelser (apostrofer), epiforer o.l.)
 - / Retoriske spørgsmål
 - / Allitteration (bogstavrim) og assonans (indrim)
 - / Ordspil

- / Analogi, dvs. at du forklarer en kompleks og abstrakt tanke ved at omsætte den til et konkret eksempel eller en historie, som læseren kan forestille sig.

Vær obs på ovenstående og forsøg nu at skrive en indledning (ca. 15-20 linier) til din reflekterende artikel. Du må meget gerne gå tilbage og kigge på dine mindmaps fra opgaverne ovenfor.

DEL 2 / efter forestillingen

OPGAVE 9

Opgaveformulering til reflekterende artikel om terror som motiv i kunst og litteratur:

REFLEKTERENDE ARTIKEL

Skriv en reflekterende artikel, hvor du undersøger terror som motiv i litteratur og kunst.

I din artikel skal du bl.a. inddrage 'Terror i kunsten I' (tekst 5a), forestillingen 'TERROR/IS/ME' (tekst 5b) samt mindst 2 af materialerne 'Jeg husker det sådan' (tekst 5c), '[digt om 9/11]' (tekst 5d), 'LAD MIG IKKE VÆRE ENSOM – ET AMERIKANSK LANGDIGT' (tekst 5e). I din undersøgelse skal du særligt fokusere på:

- / At reflektere over terror som kunstnerisk motiv. Du skal inddrage et eller flere synspunkter fra 'Terror i kunsten I' (tekst 5a).
- / At inddrage konkrete eksempler på kunst og litteratur, hvor terror bruges som motiv. Herunder skal du bl.a. anvende tekst 5b, samt mindst to af teksterne 5c, 5d og 5e
- / At skrive dialogisk og reflekterende med en personlig stemme, der forholder sig til både emnet og til din egen tanke- og skriveproces.

Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum)

ANDEN MULIG TEKST

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kultur/terroren-har-endnu-ikke-ramt-litteraturen>

TIL VIDERE ARBEJDE

Musikere om 9/11 - <https://gaffa.dk/nyhed/76001/11-september-fra-et-musikalsk-perspektiv/>

8

INTRODUKTION TIL TERROR/IS/ME

Bliv godt klædt på til aftenens forestillingen med vores introduktioner.

De er gratis og du kan tilmelde dig ved at sende en mail til mjh@odenseteater.dk

INTRODUKTION TERROR/IS/ME

Mandag 13. september kl. 18.00 – 18.30
(Store Scene)

Sigurd Plaetner Hartkorn har samlet historier og øjenvidneberetninger fra terrorangrebet 11. september. Hør om hans arbejde med at samle materialet og blive introduceret til forestillingen.

INTRODUKTION TERROR/IS/ME

Tirsdag 21. september kl. 18.00 – 18.30
(Store Scene)

Sargun Oshana har iscenesat og udviklet konceptet til forestillingen Terror/is/me. Han vil introducere dig til forestillingen og tankerne bag denne undersøgelse af terrorens væsen og konsekvenser.

ANDRE INTRODUKTIONER I DENNE SÆSON

INTRODUKTION LASER OG PJALTER

Tirsdag 8. februar kl. 18.00 – 18.30 & Onsdag
23. februar kl. 18.00 – 18.30 (Store Scene)

Mød en skuespiller og få en introduktion til musikforestillingen Laser og pjalter

INTRODUKTION ELEKTRA

Tirsdag 22. marts kl. 18.00 – 18.30
(Teatersalen)

Mød en skuespiller og få en introduktion til det græske drama Elektra

INTRODUKTION ELEKTRA

Mandag 28. marts kl. 18.00 – 18.30
(Teatersalen)

Mød instruktør Camille Sieling Langdal og få en introduktion til det græske drama Elektra.

INTRODUKTION VI BYGGER EN VEJ

Tirsdag 17. maj kl. 18.00 – 18.30 (Store Scene)

Mød Heinrich Christensen som både har skrevet og instrueret denne nye komedie. Hør om hans arbejde med at skabe en komedie om Odenses trafikale historie og blive introduceret til forestillingen.

9

SKAB DIN EGEN MONOLOG BASERET PÅ INTERVIEW

SOLO

Find på fire gode, åbne spørgsmål, der ikke kan besvares med et ja eller nej.

Skriv jeres spørgsmål på tavlen, så der skabes en spørgsmålsbank.

TO OG TO

Vælg fire spørgsmål fra spørgsmålsbanken, som I mener, kan fortælle jer noget om jeres makker, som I ikke ved i forvejen.

Stil på skift jeres makker de fire spørgsmål, som I hver især har valgt. Spørg gerne yderligere ind til dele af svarene, så svarene bliver detaljerede og beskrivende.

SOLO

Når I har fået svar på jeres spørgsmål, skal I hver især skrive en kort monolog baseret på de fire svar, I har fået. Kærligt, ærligt og med respekt.

EN MONOLOG

Monolog, enetale, forekommer i skuespil enten ved, at en person "tænker højt", for eksempel Hamlet i monologen "To be or not to be", eller ved, at en person henvender sig til publikum, for eksempel Pernille i åbningsscenen i Ludvig Holbergs Den Stundesløse. Den naturalistiske dramaturgi afskaffede monologen, da den som udgangspunkt ikke er af realistisk karakter.

TO OG TO

Læs nu monologen op for jeres makker fra før. Igen kærligt, ærligt og med respekt.

Spørg jeres makker, om der er opstået nogle misforståelser i løbet af skriveprocessen, altså om der er noget, man som interviewer/dramatiker har misforstået.

Dernæst spørges der ind til, hvilke følelser den interviewede knytter til de forskellige dele af monologen.

SOLO

Monologen rettes til, og man forsøger nu at tillægge monologen små følelsesmæssige udtryk gennem brug af skuespillerens virkemidler såsom stemme, blik, mimik og kropsudtryk.

TO OG TO

Vis nu din makker monologen i den mere sceniske form.

Din makker må komme med konstruktiv feedback på monologens udtryk og sceniske fremstilling. Hvordan blev stemme, blik, mimik og kropsudtryk brugt? Kan nogle af elementerne/følelserne gøres tydeligere gennem virkemidlerne?

PÅ KLASSEN

Vis udvalgte/frivillige monologer for klassen.

OPLÆG TIL DISKUSSION

- / Hvad giver det til monologen, at det er et virkeligt menneske, der er grundmaterialet og ikke blot ens fantasi?
- / Hvilke overvejelser gjorde I jer om, at det var en af jeres klassekammeraters historie, som I skulle vise, da I skulle skrive monologen?
- / Havde nogen lyst til at ændre lidt på historien, så den blev mere spændende eller følsom? Hvis ja, på hvilken måde?
- / Er der en grænse for hvor meget man må ændre på virkeligheden i den sammenhæng?
- / Andet?

10

VIRKELIGHEDSTEATER – VIRKELIG FIKTION?

Hvad er virkelighedsteater, også kaldet dokumentarteater? Ifølge ordbogen stammer ordet "dokument" fra middelalderen, hvor det var et: "bevis, belærende eksempel.". Idag bruges ordet om en: "skriftlig redegørelse eller fremstilling der er beregnet til eller kan bruges til at bevidne eller påvise et forhold, især om officielt papir, sagsakt el.lign. der har juridisk gyldighed". Med andre ord er et dokument noget, som peger på en uomtvistelig sandhed, som siger noget om virkeligheden vi lever i.

Teatret er ikke virkeligt. Det er fiktion. Som tilskuer i teatret indgår vi med kunstnerne på scenen en fiktionskontrakt, hvor vi accepterer teatret og kunsten som noget andet end virkeligheden. Hvis ikke vi gjorde det, ville vi fx gribe ind, når der skete et mord på scenen eller ringe til ambulancen hvis nogen kom til skade. Denne fiktionskontrakt betyder også, at vi helt automatisk læser merbetydning ind i alt, hvad der vises på scenen. Fx ser vi både skuespilleren og rollen, han/hun spiller. Teatret er som udgangspunkt løgn - og denne måde at anskue teater og skuespil på kan dateres helt tilbage til Platons kritik af fænomenet "mimesis" i "Staten". Samtidig er der dog også en autenticitet i teatret i kraft af, at det foregår lige nu, for øjnene af et publikum, som "bevidner" begivenheden. På en anden måde end fx film, som kan opleves på tværs af tid og rum foregår teatret altid i samme rum og tid som det opleves i. Der er altså altid en relation mellem teatret og virkeligheden/publikum, selvom teatret i udgangspunktet ikke siger noget "sandt" om virkeligheden.

Overfor dette har vi så dokumentet: Noget som ikke er opdigtet, men som er virkeligt, og som siger noget om virkeligheden. Noget som kan bevises, men som ikke foregår lige nu. Her opstår altså den iboende konflikt, der er mellem de to udtryk: Teater ses som fiktion, altså som løgn og underholdning, mens dokumentet derimod forbundet

med virkelighed og sandhed. Der opstår altså et dilemma mellem virkeligheden, som er udenfor og den kunst eller fiktion, som vises på teaterscenen.

Nogle teaterfolk vil gerne noget andet med teatret og kunsten: De vil gerne knytte teatrets fiktionsverden an til virkeligheden, og måske den vej igennem at forstå virkeligheden på en anden måde, eller ligefrem forsøge at påvirke og ændre virkeligheden. Det ses tydeligst i det politiske teater, hvor teatret forsøger at påvirke folks holdning og ændre den. Det er i den proces at, dokumentet måske kan bruges til at overbevise os, som en form for argumentation. Der kan også være andre motiver for at bruge dokumentet, for eksempel for at tilføre forestillingen en større troværdighed, eller fremstille en bestemt historisk begivenhed med en ekstra seriøsitet. Der skabes en anden form for opmærksomhed hos publikum ved at tage udgangspunkt i et dokument. Tænk bare på hvordan du selv opfatter en film forskelligt, alt efter om den starter med udsagnet: "baseret på virkelige hændelser".

Når det er sagt, skal vi huske på at et dokument godt kan være ægte, men samtidigt være løgn eller være en fejltolkning. Bare se på alle de skandaler der vælter frem om Danske Bank, politikere der lyver, falske historier der spreder sig på Facebook og videre ud i medierne. Det kan altså godt være løgn selv om det er skrevet på fine dokumenter, det er derfor altid vigtigt at have en fornuftig kildekritisk tilgang til et dokument, både som skaber og som publikum. Det kan også skabe interessante samtaler, både før og efter en forestilling med stor vægt på dokumenter.

Et dokument kan have rigtig mange forskellige former. Vi ser umiddelbart dokumentet for os som et stykke papir med tekst på, men det kan være mange ting. Det kan også være filmklip, billeder eller lydfiler. Selv fysiske genstande er også do-

kumenter. De dokumenterer allesammen forskellige dele af historien eller nutiden. En stenøkse fortæller os fx om en fjern fortid - den dokumenter stenaldermenneskets evner til at lave redskaber af sten. Alt kan på denne måde siges at være dokumenter. Fx kan vores fysiske krop ses som bevis på vores liv og individuelle historie. Prøv for eksempel at tænke på et ar du har på kroppen: det fortæller en hel historie om dig og dine oplevelser og er et bevis på at du er kommet til skade.

På hvilke præmisser er det så vi inviterer virkeligheden ind i teatret? Det spørgsmål bør man stille sig selv hver gang man ser virkelighedsteater eller arbejder med det. Hvordan behandles dokumentet i iscenesættelsen? Hvordan bruges virkeligheden i fiktionen? Dokumentet kan potentielt komme i konflikt med kunsten, idet kunst for at være kunst er nødt til at bruge dokumentet i en fiktiv/kunstig-kontekst.

TRE SMÅ EKSEMPLER PÅ DOKUMENTARTEATER

STEDFORTRÆDEREN (1963)

Stedfortræderen er et polemisk og stærkt kontroversielt teaterstykke skrevet af Rolf Hochhuth. Det blev opført på Odense Teater samme år, som det blev udgivet i 1963. Stykket er en anklage mod vaterkanen og beskylder pave Pius 12. for at være medansvarlig for jødeudryddelsen under 2. Verdenskrig idet han forholdt sig tavs omkring nazisternes folkemord, en tavshed, som stykket begrundes som magtpolitisk.

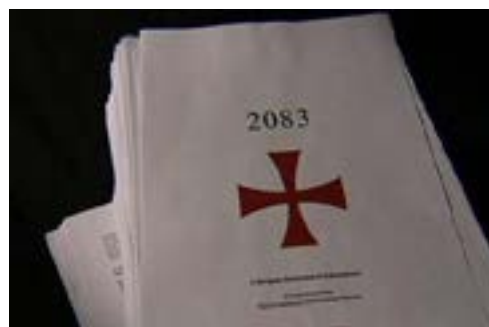
Stykket benytter sig af alskens dokumenter for at troværdiggøre og understøtte sin argumentation, herunder øjenvidneberetninger fra koncentrati-

onslejrene, nedskrevne forhør og breve fra tiden op til og omkring holocaust. Stykket var voldsom læsning, både dengang og idag, men er samtidig overdrevent langt og tungt (en uredigeret opførelse af stykket ville tage 8-9 timer). Stykket er et retssalsdrama og hele forestillingen er en slags bevisførelse. Rolf Hochhurts stykke blev ikke kendt for dets litterære eller dramatiske kvaliteter (forlaget selv kaldte det for "dramaturgisk fejlslagent"), men for det kontroversielle emne, det behandlede. Rolf Hochhurt ses også idag først og fremmest for polemiker og ikke forfatter/dramatiker.

Stykkets udsagn og argumentation er imidlertid mange gange blevet anfægtet for at mangle dokumentation for sine påstande.

Se også:

<https://teaterleksikon.lex.dk/kz-fangeteater>

MANIFEST 2083

Manifest 2083 (2012) – Forestilling om Anders Breivik og massakren på Utøya.

Denne forestilling er skabt og iscenesat af Christian Lollike, som ofte har beskæftiget sig med kontroversielle, virkelighedsaktuelle og ofte tabubelagte emner. Denne forestillingen har til hensigt at forstå teorristen Anders Breiviks motiver frem for at føre retssag og stille bevis for en bestemt sag. Forestillingens eneste skuespiller veksler mellem at spille sig selv og masseorderen Anders Breivik. Forestillingens replikker er delvist hentet fra det virkelige manifest, Anders Breivik skrev forud for hans masseskyderi på Utøya og der læses på scenen op fra Breiviks dagbog. Forestillingen spillede under et år efter terrorangrebet og skabte selvfølgelig stor fuore, diskussion og kontrovers. Den volsomme kritik, som bl.a. kom fra Norge, beskyldte forrestillingen for at være

smagløs og dårlig provokatør-kunst.

Her bliver dokumentet brugt til at stille spørgsmål, ikke bare til dokumentet selv og til Breiviks handlinger, men også til at stille spørgsmålstegn ved teatrets valg af dokumenter. Der er altså en metarefleksion igang om selve teatermediet og dets grænser, som er med til at gøre stykket interessant. Kunstneren søger ikke nødvendigvis "den rette sandhed" men forsøger at nuancere sit eget standpunkt igennem teatermediet.

<https://www.sort-hvid.dk/projekt/manifest-2083/>

I FØLING

I Føling (2014) – beskrives som en krigsballet. I denne danseforestilling om krigen i Afghanistan, som også er instrueret af Christian Lollikke, danser 25 balletdansere fra det kgl. Teater sammen med tre danske krigsveteraner, som hver især er synligt og fysisk skadede og permanent sårede af krigen. Det interessante er netop, hvordan krigsveteranernes lemlæstede kroppe bruges som kropslige dokumenter for krigens rædsler i en kunstnerisk stiliseret og æstetisk kontekst (balleten). De medvirkende krigsveteraner har også en række monologer i forestillingen, men disse monologer er deres egne fortællinger og deres egne ord. Dette sammenstød mellem soldaternes kropslige virkelighed og virkelige historier og teatret og kunstens (u)virkelighed skaber en interessant debat om kunstens væsen i det hele taget. Hvordan ændrer vi vores blik på veteranerne når vi ser dem på scenen? Ser vi dem mest som virkelige mennesker

eller som skuespillere/aktører i et kunstværk? Kan veteranernes kroppe anskues (og udstilles) som æstetiske objekter/kunstværker forment af krig og tragedie? Hvordan påvirker det vores oplevelse af værkets autencitet at krigens konsekvenser er synliggjorte igennem aktørene i forestillingen? Og hvordan bliver de kropslige dokumenters sandhed bøjet af teatrets fikcionalitet?

<https://video.kglteater.dk/i-foling-en-krigsballet-1>

Christian Lollikke har også skrevet og opsat en forestilling om 11. September i 2005. Læs mere her:

<https://forfatterweb.dk/oversigt/zloll00/zloll05>

11

SKOLER OG UNGDOMS- UDDANNELSER I ODENSE TEATER

UNDERVISNINGSMATERIALER

Du kan finde undervisningsmateriale til nogle af sæsonens forestillinger på www.odenseteater.dk/footer/skoler/undervisningsmateriale/

DU KAN FINDE MATERIALER TIL:

- ✓ Busters verden (1. - 6. klasse)
- ✓ Terror/is/me (Ungdomsuddannelser, 9. og 10. klasse)
- ✓ Laser og pjalter (Ungdomsuddannelser, 9. og 10. klasse)
- ✓ Elektra (Ungdomsuddannelser, 9. og 10. klasse)

MØD EN SKUESPILLER

Mød en af de medvirkende skuespillere før eller efter forestillingen. Hør om arbejdet med forestillingen og om at være skuespiller. Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever har forberedt spørgsmål. Det er en fordel at have læst om stykket og eventuelt arbejdet med undervisningsmaterialet. Skuespillermøderne er gratis. [Læs mere her](#)

For booking af skuespillermøder kontakt Line Hede Simonsen på line@odenseteater.dk

INTRODUKTIONER

Til visse forestillinger på udvalgte dage kan du og dine elever komme til en gratis introduktion til aftenens forestilling fra kl. 18.00 - 18.30.

[Læs om introduktioner her](#)

For booking af introduktioner kontakt Line Hede Simonsen på line@odenseteater.dk

RUNDVISNINGER

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne? Kom med bag tæppet på Odense Teater på en rundvisning. Rundvisninger koster 500 kr. for skoler.

For booking af rundvisning skriv til rundvisning@odenseteater.dk

TRANSPORTREFUSION

Alle skoler kan søge om at få dækket 50% af skolens transportudgifter udover en egenbetaling på 15 kr. pr. elev. Midlerne søges hos Odense Teater.

Læs nærmere på

KONTAKT

Har du spørgsmål eller ønsker i forbindelse med et teaterbesøg kan du kontakte skolekoordinator Line Simonsen på line@odenseteater.dk